

Салій Є.О. Становлення акціонерного товариства: вітчизняний та зарубіжний досвід / Є.О. Салій // Суб'єкти господарського права: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 5 грудня 2016 року / [відп. за вип.: д.ю.н., доцент, завідувач кафедри господарського права та процесу Т.О. Мацелик, к.ю.н. доцент, доцент кафедри господарського права та процесу Л.В. Мілімко]. — Ірпінь, УДФС України, 2016. — С. 135-138.

Секція 2. Суб'єкти господарських правовідносин.

Салій Євген Олександрович

магістрант Навчально-наукового інституту права

Сумського державного університету

СТАНОВЛЕННЯ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Вітчизняний та зарубіжний досвід свідчать, що акціонерна форма власності, на якій утворюються та діють суб'єкти великого та надвеликого рівня, транснаціональні корпорації та великі промислово-фінансово-наукові об'єднання, відіграє важливу роль в сучасному житті держави та її суб'єктів господарювання, сприяючи стабілізації економічного і соціального розвитку [1, с. 3-4]. Виникнення акціонерних товариств в Україні пов'язано з масовою приватизацією і корпоратизацією державного майна. Головною метою цих процесів виступає потреба у формуванні могутнього конкурентоздатного корпоративного сектору економіки та перетворенні моделей управління вітчизняними підприємствами. Проте очікування виключно позитивних наслідків від зміни організаційно-правової форми власності повністю не виправдалися. Приватизація в Україні була організована як формально-юридичний процес зміни власника майна. Форма акціонерних товариств не стала результатом тривалої, природної еволюції вітчизняних підприємств, як це відбувалося в розвинених країнах. Через ці обставини можна стверджувати, що національна модель управління корпоративними правами, яка формується під

Салій Є.О. Становлення акціонерного товариства: вітчизняний та зарубіжний досвід / Є.О. Салій // Суб'єкти господарського права: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 5 грудня 2016 року / [відп. за вип.: д.ю.н., доцент, завідувач кафедри господарського права та процесу Т.О. Мацелик, к.ю.н. доцент, доцент кафедри господарського права та процесу Л.В. Мілімко]. — Ірпінь, УДФС України, 2016. — С. 135-138.

впливом світового досвіду, не сприяє повною мірою вирішенню проблем підвищення ефективності управління національними організаціями [2, с. 3].

Відповідно до мети розглянемо більш детально моделі корпоративного управління у розрізі внутрішніх механізмів корпоративного управління, а саме: структури власності та складу учасників управління. Корпораціями США та Великої Британії управляють зовнішні акціонери (аутсайдери), що дало змогу багатьом з них накопичити значні капітали для розвитку свого бізнесу. Тому не дивно, що в США створений найбільший ринок капіталу, а Лондонська біржа стала третьою за показником капіталізації після Нью-Йорка та Токіо. Оскільки більшість громадян цих країн є акціонерами не лише однієї корпорації, існують досить жорстокі правила розкриття інформації про діяльність корпорації. Велика Британія була однією з перших індустріально розвинутих країн, що проводила довгострокову програму приватизації. У результаті вона стала засновником різних технологій приватизації та формування корпоративного сектору економіки. Основними власниками в американській системі корпоративного управління є інституціональні інвестори. Характерною рисою цієї моделі є ефективне законодавство, що визначає права та обов'язки основних учасників – менеджерів, директорів і акціонерів. Характерною рисою німецької моделі є висока концентрація акціонерного капіталу. Так, у 1988 р. у 27 із 40 найбільших німецьких корпорацій існував принаймні один власник, чий пакет складав більше 10% акцій корпорації, а в більшості корпорацій три власники разом володіли більш ніж 50% акцій корпорації. Об'єднання Західної та Східної Німеччини стало основним поштовхом до проведення приватизації. У 1989 р. засноване приватизаційне агентство "Treuhand", яке в 1990 р. було найбільшою холдинговою компанією у світі (124000 східнонімецьких компаній). Однак, першій етап приватизації призвів до негативних наслідків, оскільки погіршив діяльність фірм навіть у потенційно перспективних компаніях і призвів до росту безробіття. У зв'язку з цим, у 1994 р. уряд країни

Салій Є.О. Становлення акціонерного товариства: вітчизняний та зарубіжний досвід / Є.О. Салій // Суб'єкти господарського права: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 5 грудня 2016 року / [відп. за вип.: д.ю.н., доцент, завідувач кафедри господарського права та процесу Т.О. Мацелик, к.ю.н. доцент, доцент кафедри господарського права та процесу Л.В. Мілімко]. — Ірпінь, УДФС України, 2016. — С. 135-138.

ініціював реформи власності, спрямовані на залучення додаткових засобів на реструктуризацію фірм та обмеження свободи дій приватизаційного агентства. У німецькій моделі, на відміну від англо-американської, власники мають можливість і зацікавлені у використанні права власника та особистій участі в контролі за менеджментом корпорації. Це пов'язано з тим, що ринок корпоративного контролю в німецькій моделі не відіграє такої ролі, як в англо-американській. Основними учасниками німецької моделі корпоративного управління є банки і корпоративні акціонери, які утримують відповідно 27% та 41% акціонерного капіталу Японська система корпоративного управління формувалася після Другої світової війни під впливом політики США. У той же час менталітет японської економіки вніс істотні корективи, і сьогодні японська система корпоративного управління ближча до німецької. Її головні відмінності – існування ділових угруповань, які, по суті, є фінансово-промисловими групами. Ця модель характеризується високим відсотком афілійованих банків та компаній у складі акціонерних товариств, які мають неформальні ділові контакти. В Японії приватизація почалась у 1987 році. Основною метою приватизації було зменшення розмірів державної заборгованості та субсидій. Внаслідок фінансової кризи 1990 р. процеси приватизації були призупинені та відновлені лише у 1993 р. Основними учасниками японської моделі є ключовий банк, афілійована компанія, менеджери та уряд. При цьому державна економічна політика відіграє ключову роль, вона спрямована як на офіційне, так і неофіційне представництво уряду в раді компанії з метою її підтримки. Таким чином, в країнах з ринковою економікою існування різних моделей обумовлено особливостями проведення процесу приватизації та особливостями формування всієї економічної політики тієї або іншої країни [3, с. 80-81].

Салій Є.О. Становлення акціонерного товариства: вітчизняний та зарубіжний досвід / Є.О. Салій // Суб'єкти господарського права: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 5 грудня 2016 року / [відп. за вип.: д.ю.н., доцент, завідувач кафедри господарського права та процесу Т.О. Мацелик, к.ю.н. доцент, доцент кафедри господарського права та процесу Л.В. Мілімко]. — Ірпінь, УДФС України, 2016. — С. 135-138.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дерев'янка Б. В. Економіко-правові питання формування та діяльності промислово-фінансових груп (історичний аспект) / Б. В. Дерев'янка, С. М. Грудницька // Підприємництво, господарство і право. — 2004. — № 6. — С. 3-7.
2. Кудінова М. М. Інноваційна модель стійкого управління корпоративними правами: Автореф. дис. ... канд. екон. Наук: 08.00.03 / М. М. Кудінова; Харків нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. — Х., 2009. — 18 с.
3. Чихачова Ю. С. Особливості становлення національної моделі корпоративного управління в контексті приватизації / Ю. С. Чихачова // Економіка та управління національним господарством. — 2009. — № 7(97). — С. 77-85.

Науковий керівник:

Дерев'янка Богдан Володимирович, д.ю.н., професор, професор кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки ННІ права СумДУ